

Фикҳ дарслари (116-дарс). Махси ва тахтакачга масҳ тортиш ва синдирувчилари (биринчи мақола)

13:00 / 24.12.2020 3937

وَوَهُوَ - هُصْرَفَوُ: لِسُعْلَالِ هَيْلَعٍ نَمَنُودِ ثَدْحُمْلَلِ زُجَّاجِ نِيْفُخْلَلِ يَلَعُ حُسْمَلِ
قِاسَلِ لَفَسَا يَفِدِي لِعَابِ اصْأَثَ اَلْثُرَادِقُم - طُوَطُخِ

رَفَسَلِ اَوْبُنْ كُمَيَّوَبَعْ كَلِ اُرْتَسَيِ اَمْلَلْ كَوْنِي قَوْمُ رُجَلِ يَلَعُ زُوجَيَّو

ةَرِي بَجَلِ يَفِ اَلِ يَثَدْحَلِ اَتَقُو مَاتِ رُهْطِ يَلَعِ نِي سُوْبَلَمِ اْمُهُنْوَكَ طُرْشَو
يُغَرْبُ نَعِ اَلِ اِهْطُوُقُ سَبَسْ اَبِ اَلِو

ةَلِي لَوُ مَوِي مِي قُمْلَلِ هُتَدْمَو يَهْ اَلِ لَجَلِ رِي غُرْتِ اَسْ حُسْمِي اَلِو
يَثَدْحَلِ اَتَقُو نَمُةَثَ اَلْثُرِفِ اَسْمُلَلِو

Махсига масҳ тортиш кичик бетаҳорат кишига жоиздир. Фусл вожиб бўлган одамга эмас. Унинг фарзи болдирдан пастга қўлнинг уч бармоғи миқдоридан чизиқ тортишдир. Уни икки чориққа ва тўпиқни тўсувчи ҳамда сафар қилишга ярайдиган нарсага тортиш жоиздир. Бунда бетаҳоратлик етишидан аввал иккиси тўлиқ таҳорат ила кийилган бўлиши шарт.

Бу шарт тахтакачга қўйилмайди. Тахтакач тушиб кетса, ҳечқиси йўқ. Аммо тузалиб тушса, бундан мустасно. Оёқни тўсиб турувчи

нарсадан бошқа фақат тахтакачгагина масҳ тортилади. Масҳнинг муддати бетаҳоратлик етганидан бошлаб муқимга бир кечаю бир кундуз. Мусофирга уч кечаю уч кундуз.

Махсига тортилган масҳнинг синдирувчилари

قَالَ لِيَلَّ بِقَعْلٍ رَثْكَ أَجْوُحْ وَ، ءَدْمَلْ أَيْضُمْ وَ، ءَوْضُؤْلٍ ضِقَانٌ هُضِقَانٌ وَ
هُنْمٌ وَذَبِي قَرْخٌ هُنْمٌ وَيَوْمٌ طَقَفَ هَيْلُ جِرْلُ سَعْبُ حَيْ نِي زُمَالِ نِي دَمَ دَحْ أَدْعَبَ وَ
نِي فُخَّ أَلْفُخٌ قُوُخٌ عُمُجِي وَ، أَوْرَعُ صَأْلُ جِرْلٍ عِبَاصٌ أَلْثُ رُذَقُ

أَمْهَدُ عَبَ وَ، رِيحُ أَلِ رَبْتُ عِي هَلَيْ لَوِ مَوِي لَبَقِ وَسُكَّ عِ وَ مِي قُمْ لِي رَفَسِ يَفِ وَ
عُزْنِي

Унинг синдирувчиси:

1. Таҳоратни синдирувчи нарсалар;
2. Муддатнинг чиқиши;
3. Товоннинг кўпи қўнжигача чиқишидир. Икки(иккинчи ва учинчи) нарсадан кейин фақат икки оёқни ювиш вожиб бўлади.

Масҳни пойабзалдан оёқнинг кичкина бармоқларидан учтаси кўринадиган миқдордаги йиртиқ ман қилади. Бир пой махсидаги йиртиқлар жамланади, икки пойиники эмас.

Бир кеча-кундуздан аввал муқим сафар қилганда ёки аксинча (мусофир муқим) бўлганда, охиргиси эътиборга олинади. Бу икки ҳолатдан кейин ечилади.

Махси – маълум ва машҳур оёқ кийими. У оёқни тўпиғидан юқорисигача яхшилаб беркитиб туради. Совуқдан ва турли нопокликлардан сақлайди. «Махси» деб номланмаса ҳам, унинг мазкур сифатларига эга бўлган оёқ кийимлари махси ҳукмида бўлади.

Ҳар таҳоратда бу оёқ кийимни ечиб, оёқни ювиш машаққат туғдиргани учун, тўлиқ таҳорат билан кийилган махси унинг ичидаги оёқни пок сақлашини эътиборга олиб, шариатимизда махсига масҳ тортишга рухсат берилган.

Лекин баъзи кишилар бу рухсатни тўғри тушунмаганлар. Улар: «Бир вақтлар махсига масҳ тортиш бўлган, аммо Моида сурасидаги таҳорат

ҳақидаги оят тушиб, «оёқларингизни тўпиқлари ила ювинглар», деган буйруқ келганидан кейин махсига масҳ тортиш ботил бўлган», дейишади.

Бу нотўғри гап. Ҳамма асл ҳадис китобларида ривоят қилинган машҳур ҳадисда келишича:

لَعَلَّ حَسَمَ وَأَضَوْتُ مُثْرِي رَجَلِ ابْنِ أَقْرَمَ مَاهٍ نَعَمِ هَارِبٍ نَعَمِ شَمَّ أَلِ نَعَمِ
مُثْرِي رَجَلِ ابْنِ لَوْلَا لَوْلَا وَسَرُّ تِي أَرْمَعِنَ لَأَقَوَفَ أَدَهُ لَعَفَتَ لِي قَوَفَ هَيْفُخَ
أَدَهُ مُهْبِغُ عِي نَأَكُ مِي هَارِبٍ لَأَقُ شَمَّ أَلِ لَأَقُ هَيْفُخَ لَعَلَّ حَسَمَ وَأَضَوْتُ
عُتْسَلِ أَلِ هَارِبٍ أَوْرِي دِي أَمَّا لَوْلَا لَوْلَا نَعَمِ نَأَكُ رِي رَجَمَ أَلِ سِ نَأَلِ تُثِي دَخَلِ

Аъмашдан, у Иброҳимдан, у Ҳаммамдан ривоят қилинади:

«Жарир бавл қилди. Кейин таҳорат олиб, махсиларига масҳ тортди. Шунда у кишига:

«Сен шу ишни қиласанми?» дейилди.

«Ҳа! Мен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг бавл қилганларини, кейин таҳорат олиб, махсиларига масҳ тортганларини кўрганман», деди».

Иброҳим:

«Бу ҳадис уларга жуда ёқар эди, чунки Жарир Моида сураси нозил бўлганидан кейин мусулмон бўлган эди», деди».

Олти Имом ривоят қилишган.

Демак, Моида сурасидаги оят суннат билан собит бўлган махсига масҳ тортишни бекор қилган, деган гап мардуддир.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўзлари махсига масҳ тортганлар ва бошқаларга масҳ тортишга кўрсатма ҳам берганлар. Саҳобаларнинг кўпчилиги бу ишни қилганлар.

Аммо махсига масҳ тортиш ҳақидаги мазкур нотўғри фикр кўпчиликни адаштиргани ҳамда у тез-тез қайтадан пайдо бўлиб тургани учун, ҳадис ва фикҳ китобларида бу масала алоҳида бобда, айри эҳтимом билан баён қилинадиган бўлиб қолган.

Махсига масҳ тортишга рухсатдан мурод енгиллик яратишдир. Шу билан бирга, унинг яна сувни тежаш, вақтни тежаш, совуқдан ва нопокликдан сақланиш каби фойдалари ҳам бор.

Масҳ ҳақида келган ривоятлар мутавотир даражасига етай деб қолган. Қирқта ҳадисда масҳ тортиш борлиги айтилган. Имоми Аъзам раҳматуллоҳи алайҳи: «Масҳ ҳақидаги ривоятлар қуёшдан ҳам равшан бўлгани учун мен бу ҳукми олганман. Ким масҳни жоиз эмас, деса, унинг куфрга кетишидан қўрқаман», деганлар.

(Давоми бор)

«Кифоя» китобидан